

בש"פ 1498/23 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1498/23

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי לנוער בבית המשפט המחוזי בירושלים מיום 14.2.2023 בבשה"ת 73350-01-23 מיום 14.2.2023 שניתנה על-ידי כבוד השופט א' נחלון; בקשה מטעם המשיבה למחיקת הערר

בשם העורר: עו"ד דניאל שמשילשווילי

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

החלטה

1. ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) (להלן: חוק המעצרים), התשנ"ו-1996, המופנה נגד החלטת בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 14.2.2023, בבשה"ת 73350-01-23 (השופט א' נחלון).

2. ביום 15.1.2023, נעצר העורר, כבן 16 וחצי, על-ידי משטרת ישראל, בחשד למעורבות באירוע אלים. למחרת, שוחרר העורר על-ידי בית משפט השלום לחלופת מעצר, תוך שנקבע כי בהתחשב בגילו הצעיר, ובהעדר עבר פלילי, יש בחלופה שהוצעה כדי ליתן מענה הולם למסוכנותו. ביום 19.1.2023, בעקבות ערר שהגישה המשיבה, הורה בית המשפט המחוזי על החזרת העורר למעצר. בקשת רשות לערור שהגיש העורר, לבית משפט זה - התקבלה, בהחלטת השופטת ג' כנפי-שטייניץ, מיום 20.1.2023 (בש"פ 586/23). נקבע אפוא, כי העורר ישוחרר לחלופת מעצר בתנאים מגבילים, כפי שנקבע בהחלטת בית משפט השלום.
3. ביום 30.1.2023, הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירות של חבלה בכוונה מחמירה ונשיאת סכין, לפי סעיפים 329(א) ו-186(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). לפי עובדות כתב האישום, ביום 14.1.2023, התפתחה קטטה בין העורר וחברו (להלן: החבר), לבין המתלונן וחבריו. במהלך הקטטה, הכה העורר את המתלונן בכל חלקי גופו, ריסס אותו בגז פלפל, ודקר אותו בפלג גופו העליון מספר רב של פעמים. מחמת המעשים, נגרמו למתלונן פציעות רבות, והוא הגיע לבית החולים במצב של סכנת חיים. בכתב האישום הואשם החבר, שלפי הנתען, הכה את המתלונן בפניו, בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו-335(א)(2) לחוק העונשין, בצירוף סעיף 29 לחוק זה.
4. עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה להאריך את תנאי השחרור המגבילים שנקבעו בעניינם של העורר ושל החבר, עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. ביום 9.2.2023, התקיים דיון בבקשה. בתום הדיון, קבע בית המשפט המחוזי, בהסכמת החבר, כי קיימות לגבי ראיות לכאורה; בהתאם לכך, התבקש תסקיר מעצר, עד ליום 26.2.2023.
5. ביום 14.2.2023, ניתנה החלטה בעניינו של העורר. בהחלטה נקבע, כי ישנן ראיות לכאורה, "בעוצמה שדי בה לצורך מעצרו וקל וחומר שלצורך הגבלת חירותו במידה פחותה"; וכי בהתחשב בחומרת המעשים, "לא ניתן לבחון הקלה בתנאי השחרור [...] בלא תסקיר מעצר שיבחן את מכלול הנסיבות באופן מעמיק". בית המשפט המחוזי הורה אפוא על הגשת תסקיר מעצר בעניינו של העורר, עד ליום 6.3.2023. בהתייחס לטענות שהעלה העורר לגבי אכיפה בררנית - הן בגין אי-העמדה לדיון של מעורבים אחרים, הן בשל האשמת החבר בעבירה חמורה פחות - ציין בית המשפט המחוזי, כי 'דרך המלך' לבחון טענה זו היא בהליך העיקרי; וכי ההבחנה בין העורר לבין החבר, ובינו לבין מעורבים אחרים, נומקה כדבעי על-ידי המשיבה, שאף ציינה כי נשקלת הגשת כתבי אישום גם נגד מעורבים נוספים.
6. בו ביום מתן ההחלטה, הגיש העורר "בקשה דחופה [...] להעתקת מקום מעצר הבית" לבית סביו שבצפון הארץ, וכן "להוספת מפקח במקום הפיקוח המוצע". ביום 16.2.2023, לאחר שהתקבלה תגובה מטעם המשיבה, נדחתה הבקשה. זאת, בין היתר, בשים לב לעמדת שירות המבחן, שלפיה אין מקום לשנות את מקום חלופת המעצר טרם הגשת התסקיר, שבו יבחנו כלל הנתונים והשיקולים הרלבנטיים; בהינתן ה"מועד הקרוב יחסית שבו אמור להימסר תסקיר שירות המבחן"; ובהתחשב בכך שלא הוברר מדוע הבקשה "הוגשה רק סמוך לאחר שהבקשה הקודמת נדחתה", וכיצד בקשה זו מתיישבת עם בקשה קודמת שהגיש העורר, לשוב לבית הוריו עלמנת שיוכל להמשיך בלימודיו.
7. מכאן הערר שלפני, שבגדרו עותר העורר לביטול ההחלטה מיום 14.2.2023, ולביטול התנאים המגבילים החלים עליו. לחלופין, מבקש העורר להורות על העתקת חלופת המעצר לבית הוריו, או לבית סביו בצפון הארץ. המשיבה מנגד, טוענת כי עסקינן בערר על החלטת ביניים, ומשכך, דין הערר להימחק על הסף.

8. אכן, הדין עם המשיבה. כידוע, לפי סעיף 21 לחוק המעצרים, החלטה על מעצר של נאשם עד תום ההליכים, מותנית בקיומם של 3 תנאים מצטברים: קיום עילת מעצר סטטוטורית, בהתאם לאחת החלופות המעוגנות בסעיף 21(א)(1) לחוק זה; קיומן של ראיות לכאורה; והעדר אפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה. על כן, החלטת בית המשפט לגבי מעצר עד תום ההליכים, הריהי החלטה אחת, המתייחסת לכל 3 הרכיבים האמורים. משכך, נפסק כי "אין מקום, ככלל, לאפשר 'ערר ביניים' על החלטה חלקית של בית המשפט, המתייחסת רק לרכיב אחד או שני רכיבים של ההחלטה בענין מעצר עד לתום ההליכים, אלא יש להמתין עד שבת המשפט ישלים את מלאכתו" (בש"פ 2269/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (5.4.2015)). בכך, אין כדי למנוע מנאשם להגיש ערר על החלטת ביניים כאמור, אך עם זאת, "זכות לערור ושיקול דעת ערכאת הערעור אם לדון בערעור לחוד. אין על בית המשפט שלערעור חובה להידרש לכל ערר, ורשאי בית המשפט להפעיל שיקול דעת תוך התחשבות בשיקולים מעשיים של יעילות הדין וחיסכון במשאבי שיפוט" (בש"פ 478/12 אל אעסס נ' מדינת ישראל, פסקה 12(23.1.2012)); ראו גם: בש"פ 6468/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (23.8.2016) (להלן: בש"פ 6468/16)). סיכומם של דברים, בפסיקה "הובעה עמדה ברורה כי המצב הראוי והרצוי הוא שהדין בערר על כלל הקביעות הנוגעות למעצר עד תום ההליכים, יידחה עד אשר יסתיים הדין במכלול כולו, ובתוך כך, באפשרות שחרור הנאשם לחלופת מעצר. זאת, על-אף שיתכן שבמקרים אחדים יהא בכך כדי להותיר את הנאשם במעצר מספר ימים נוספים" (בש"פ 371/15 בלעום נ' מדינת ישראל, פסקה (19.1.2015)); ראו גם: בש"פ 6468/16, פסקה 5).

9. במקרים כגון דא, ידרש בית המשפט לערר, רק בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, כגון טעות מהותית שנפלה בהחלטה הנוגעת לאחד מן התנאים האמורים, או מקום שבו מתעורר חשש ממשי כי מעצרו של העורר אינו חוקי מסיבה אחרת (בש"פ 4026/15 מזאריב נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (15.6.2015)); בש"פ 3912/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (12.5.2017) (להלן: בש"פ 3912/17)). אבהיר, כי בהעדר קיומן של נסיבות כאמור, רשאי בית המשפט לדחות את הערר על הסף, אף ללא קבלת תגובה מאת המדינה וקיום דיון (ראו למשל: בש"פ 3912/17; בש"פ 460/19 דינקו נ' מדינת ישראל (20.1.2019); בש"פ 3771/17 סלאמה נ' מדינת ישראל (9.5.2017); בש"פ 8128/20 מימוני נ' מדינת ישראל (23.11.2020)).

10. בענייננו, לא מצאתי כי מתקיימות נסיבות חריגות, המצדיקות להידרש לערר כבר בשלב זה, בטרם ניתנה החלטה סופית לגבי מעצרו של העורר. החלטת בית המשפט המחוזי לענין הראיות לכאורה – מבוססת ומנומקת כדבעי, ולא מצאתי חשש שמא נפל בה פגם מהותי. לכך יש להוסיף, כי תמים-דעים אני עם בית המשפט המחוזי, כי בהינתן חומרת המעשים, ואופי העבירה שבה מואשם העורר, "לא ניתן לבחון הקלה בתנאי השחרור [...] בלא תסקיר מעצר שיבחן את מכלול הנסיבות באופן מעמיק"; "הוא הדין גם לחזרתו של [העורר] לביתו, המצוי בסמוך ממש למקום האירועים ולבית המתלונן". לנוכח האמור, ובהתחשב בכך שתסקיר המעצר יוגש בתוך כ-10 ימים; ובכך שהעורר אינו עצור בשלב זה, אלא נמצא בחלופת מעצר – אין מקום לדון בערר, ודינו להידחות על הסף.

11. אשר על כן, הערר נדחה בזאת.

ניתנה היום, ג' באדר התשפ"ג (24.2.2023).
